

Studium Učitelství výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základních škol je zakončeno státní závěrečnou zkouškou z VÝCHOVY KE ZDRAVÍ S DIDAKTIKOU.

Státní závěrečná zkouška se skládá z těchto tematických oblastí:

1. Okruh disciplíny didaktika výchovy ke zdraví
2. Okruh disciplín životního stylu a zdravotnědných disciplín
3. Okruh disciplín psycho-sociálních

Jednotlivé tematické okruhy zahrnují 20 zkušebních otázek s rozpracovanými podotázkami (celkem tedy 60 zkušebních otázek). Při státní závěrečné zkoušce si student losuje z každého tematického okruhu vždy 1 zkušební otázku, celkem tedy 3 zkušební otázky.

U státní závěrečné zkoušky Výchovy ke zdraví s didaktikou musí student prokázat odborné i didaktické vědomosti a také schopnost analytické rozvahy a globální pohled v rámci celého komplexu dílčích oborových disciplín, kterými prošel v průběhu studia. Důraz je kladen na prokázání vědomostí a dovedností nutných pro výkon učitelské profese Výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základních škol.

Učitelství výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základních škol

Státní závěrečná zkouška z VÝCHOVY KE ZDRAVÍ S DIDAKTIKOU

INSTITUCIONÁLNÍ AKREDITACE

OKRUH DISCIPLÍNY DIDAKTIKA VÝCHOVY KE ZDRAVÍ

1. Systém základního vzdělávání v ČR

- a) **Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ s akcentem na podporu zdraví a výchovu ke zdraví.** Kurikulární dokumenty. Analýza Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání - cíle vzdělávání a klíčové kompetence. Vzdělávací oblasti a vzdělávací obory. Výchova ke zdraví ve všech kurikulárních dokumentech (horizontální a transversální přesahy výchovy ke zdraví - RVP PV, RVP ZV, RVP GV aj.)
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 1: Žák respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě).

2. Analýza vzdělávacího rámce ČLOVĚK A ZDRAVÍ

- a) Detailní zaměření na vzdělávací oblast Výchova ke zdraví (VkZ) – očekávané výstupy, nabídka učiva, hodinová dotace atp. Možné mezipředmětové vztahy s bezprostřední vazbou na VkZ (příklady).
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 2: Žák vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví.

3. Standardy pro základní vzdělávání – Výchova ke zdraví

- a) Význam vzdělávacích standardů, charakteristika indikátorů a ilustrativních úloh. Práce se vzdělávacími standardy ve VkZ. Konkrétní příklady. Doprovodný dokument Metodické komentáře a úlohy ke standardům pro základní vzdělávání – Výchova ke zdraví - využití v edukační realitě vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví v rámci nižšího sekundárního vzdělávání.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 3: Žák vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví.

4. Pedagogické dokumenty

- a) RVP ZV, Školní vzdělávací programy (jejich význam a charakteristika, pojetí VkZ v ŠVP), tématické plány dlouhodobé a krátkodobé, třídní kniha, třídní výkaz, žákovská knížka, školní řád,... a jejich význam pro VkZ.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 4: Žák posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví.

5. Výchovně- vzdělávací cíle ve výuce Výchovy ke zdraví

- a) Způsob formulace výukových cílů, jejich význam, příklady kognitivních, afektivních a psychomotorických cílů. Cíle pro žáky, cíle pro učitele. Konkrétní příklady s využitím aktivních sloves.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 5: Žák usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví.

6. Příprava učitele na vyučovací hodinu Výchovy ke zdraví

- a) Plánování výuky, příprava učitele na vyučování. Druhy příprav na vyučovací hodinu.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 6: Žák vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí.

7. Vyučovací hodina Výchovy ke zdraví

- a) Struktura vyučovací hodiny, klasická struktura, moderní vyučování podporující kritické myšlení (pětifázový model x třífázový model). Příklad struktury vyučovací hodiny na vybrané téma.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 7: Žák dává do souvislosti složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky.

8. Organizační formy výuky

a) Nejčastější a nejvhodnější formy výuky ve Výchově ke zdraví. Pozitiva a negativa jednotlivých výukových forem.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 8: Žák uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc.

9. Skupinové vyučování ve Výchově ke zdraví

a) Možnosti utváření skupin, výhody a nevýhody skupinové práce z pohledu žáka a učitele. Zásady pro práci ve skupinách. Příklady vhodných skupinových aktivit na jednotlivá témata VkZ.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 9: Žák projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce.

10. Didaktické zásady ve vyučování Výchovy ke zdraví

a) Příklady didaktických zásad uplatňovaných ve VkZ, jejich praktické využití, aplikace na zvolené téma.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 10: Žák samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím.

11. Výukové metody ve Výchově ke zdraví

a) Klasifikace jednotlivých výukových metod, jejich pozitiva a negativa. Nejvhodnější výukové metody pro VkZ. Aktivizační didaktické metody ve výuce Výchovy ke zdraví.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 11: Žák respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví.

12. Učební úlohy ve výuce Výchovy ke zdraví

a) Typy učebních úloh, vhodné typy pro hodiny VkZ. Problematika způsobu kladení otázek ve výuce VkZ. Možnosti vyhodnocení zadaných učebních úloh.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 12: Žák respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování.

13. Materiální didaktické prostředky ve výuce Výchovy ke zdraví

a) Jejich význam při výuce, členění dle různých kritérií, práce s materiálně didaktickými prostředky. Příklady pomůcek k jednotlivým tematickým celkům.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 13: Žák uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým.

14. Prostorové a materiální podmínky pro výuku Výchovy ke zdraví

a) Vhodné uspořádání učebny pro výuku VkZ ve vztahu ke zvoleným výukovým formám a metodám. Vybavení učebny. Výuka mimo prostředí školy. Exkurze – význam, instituce a zařízení vhodná k exkurzím.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 14: Žák vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi.

15. Metody ověřování vědomostí a dovedností ve Výchově ke zdraví.

a) Vhodné metody pro VkZ, metody ověřování s využitím aktivizačních metod. Metody ověřování formou individuální a skupinové práce.

b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 15: Žák projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc.

16. Hodnocení a známkování ve Výchově ke zdraví.

- a) Specifika hodnocení výsledků vzdělávání žáka ve Výchově ke zdraví. Kombinace hodnocení předmětů naukového zaměření a výchovného zaměření.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění očekávaného výstupu 16: Žák uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí.

17. Osobnost učitele Výchovy ke zdraví

- a) Profesní a osobnostní předpoklady pro učitele Výchovy ke zdraví. Sebereflexe, sebehodnocení učitele. Specifika osobnosti učitele sexuální výchovy.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění nabídky učiva pro tematický celek: "Vztahy mezi lidmi a formy soužití" a "Osobnostní a sociální rozvoj".

18. Učebnice Výchovy ke zdraví

- a) Aspekty výběru a funkce učebnic. Požadavky na moderní učebnice Výchovy ke zdraví. Didaktická analýza učebnic Výchovy ke zdraví. Příklady dostupných učebnic. Příklady dalších vhodných zdrojů k výuce VkZ (pro učitele i žáky).
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění nabídky učiva pro tematický celek: "Změny v životě člověka a jejich reflexe".

19. Motivace žáků ve výuce Výchovy ke zdraví.

- a) Aktivizace žáků pro individuální i skupinovou práci. Využití aktivizačních metod ve výuce VkZ. Význam vzdělávání žáků v oblasti VkZ, jako motivační faktor spolupráce žáka na výuce.
- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění nabídky učiva pro tematický celek: "zdravý způsob života a péče o zdraví".

20. Pedagogická komunikace v kontextu výuky Výchovy ke zdraví.

a) Formy pedagogické komunikace. Interakce učitel – žák, žák – žák, učitel – rodič, aj. Specifika komunikace ve Výchově ke zdraví.

- b) Navrhněte vhodné výukové metody a evaluační nástroje pro naplnění nabídky učiva pro tematický celek: "Rizika ohrožující zdraví a jejich prevence" a "Hodnota a podpora zdraví".

Součástí SZZ z okruhu didaktiky výchovy ke zdraví je rozprava nad portfoliem studenta ze souvisejících pedagogických praxí.

Učitelství výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základních škol

Státní závěrečná zkouška z VÝCHOVY KE ZDRAVÍ S DIDAKTIKOU

INSTITUCIONÁLNÍ AKREDITACE

OKRUH DISCIPLÍN ŽIVOTNÍHO STYLU A ZDRAVOTNĚ VĚDNÝCH

1. Zdravotní politika a podpora zdraví v ČR, prevence a podpora zdraví ve světě

Vymezení pojmů zdravotní politika, podpora zdraví, ochrana zdraví, prevence a zdravotní výchova. Vývoj podpory zdraví v ČR, Národní program zdraví, Zdraví 21, Zdraví 2020, Zdraví 2030, Strategie veřejného zdraví. WHO, vývoj podpory zdraví, Zdraví pro všechny, podpora zdraví a Evropská Unie.

2. Strategie prevence a podpora zdraví ve vzdělávacím systému ČR

Vymezení pojmů, primární, sekundární, terciální prevence (či všeobecná, selektivní a indikovaná prevence). Význam včasného odhalení rizikového chování a sociálně patologických jevů; screening, příklady. Strategie prevence rizikových projevů dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT ČR (primární prevence - cílové skupiny, rizikové projevy chování).

3. Zdravotní gramotnost a její význam ve vzdělávání. Primární prevence v českém školství

Význam zdravotní gramotnosti v individuálním i celospolečenském významu. Dimenze a úrovně zdravotní gramotnosti. Výzkumy zdravotní gramotnosti v tuzemském i evropském kontextu. Minimální preventivní program (tvorba, evaluace a diagnostika). Program škola podporující zdraví (vznik, cíl programu, základní pilíře, zastoupení škol podporujících zdraví v ČR, systém udělování licence).

4. Přístupy k prevenci rizikového chování. Volný čas a prevence u dětí a mládeže

Modely a typy rizikového chování. Koordinace a spolupráce institucí v prevenci rizikového chování. Primární a sekundární skupiny a jejich vliv na dospívající. Formy aktivit volného času, volnočasové aktivity sportovního a nespportovního charakteru, subjekty angažované ve volnočasových aktivitách. Rizikové trávení volného času u dětí a mládeže.

5. Rizikové chování v jednotlivých oblastech I

Nejčastější typy rizikového chování - zneužívání alkoholu, kouření a dalších omamných a psychotropních látek; nelátkové závislosti (netolismus, patologické hráčství aj.); rizikové chování na internetu; - agresivita; šikana; záškoláctví - časná a pozdní rizika v kontextu bio-psycho-sociálního zdraví. Prevence na třech úrovních (všeobecné, selektivní i indikované). Vývoj tohoto rizikového chování v ČR i zahraničí.

6. Rizikové chování v jednotlivých oblastech II

Nejčastější typy rizikového chování - poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie, moderní poruchy příjmu potravy); rizikové sexuální chování - časná a pozdní rizika v kontextu bio-psycho-sociálního zdraví. Prevence na třech úrovních (všeobecné, selektivní i indikované). Vývoj tohoto rizikového chování v ČR i zahraničí.

7. Projekty podpory zdraví

Zásady přípravy projektů podpory zdraví - plánování a příprava projektu, vypracování záměru projektu, organizace, předpoklady, jak dosáhnout efektivního projektu, zásady hodnocení projektu – plán hodnocení, druhy hodnocení, dlouhodobý efekt projektu, hodnocení poměru efekt versus cena. SWOT analýza projektu.

8. Výživová specifika jednotlivých populačních skupin I.

Kvalitativní a kvantitativní nároky na výživu těhotné a kojící ženy; výživové potřeby novorozence a kojence – kojení, umělé formule, zavádění nemléčných příkrmů; výživa v období batolete.

9. Výživová specifika jednotlivých populačních skupin II.

Nutriční a kvalitativní nároky výživy u dětí předškolního věku, mladšího a staršího školního věku. Systém školního stravování v ČR, spotřební koš. Desatero dětské výživy. Výživa u dospívajících dívek a chlapců s ohledem na životní styl a pohybovou aktivitu.

10. Výživová specifika jednotlivých populačních skupin III.

Výživové potřeby dospělé populace s ohledem na pohlaví, profesi a životní styl. Zásady zdravé výživy, aktuální problematika zdravého způsobu stravování. Výživová doporučení. Problematika výživy u lidí ve stáří.

11. Výživa a zdraví

Výživa jako prevence vzniku civilizačních chorob (nádorová, kardiovaskulární, metabolická onemocnění). Problematika výživy u vybraných onemocnění (diabetes mellitus, celiakie, fenylketonurie, onemocnění trávicího traktu, aj.). Potravinové alergie. Dietní systém ve zdravotnických zařízeních.

12. Sexuální výchova v minulosti a současnosti

Lidská sexualita, sexuální pud, sexuální potřeba a sexuální chování. Sexuální výchova – definice a význam. Historie výuky sexuální výchovy v českém školství. Cíle sexuální výchovy. Principy sexuální výchovy. Témata sexuální výchovy v systému vzdělávání v ČR.

13. Sexuální norma a sexuální deviace

Sexuální identifikace, orientace a chování. Charakteristika sexuálních deviací, jejich klasifikace, diagnostika, etiologie, terapie, příklady (pedofile, fetišismus, fušerství, voyeurismus, transvestitismus, exhibicionismus aj.). Rizika těchto deviací pro děti a dospívající. Ochrana dětí před sexuálními deviacemi.

14. Sexuální delikvence (kriminalita)

Charakteristika sexuálního deliktu, trestní úprava těchto činů, příklady sexuálních deliktů. Otázka znásilnění z hlediska pachatele, oběti a prostředí. Syndrom sexuálně zneužívaného dítěte (CSA) – formy zneužívání, pachatel, oběť, prostředí (rizikové situace a rodiny), projevy následky, prevence.

15. Problematika pohybového aparátu v dětství a dospívání

Osifikace, lebka novorozence, zevní a vnitřní faktory ovlivňující růst, růstové poruchy, vývoj kostry v dospívání, problematika fyziologické zátěže a adaptace pohybového aparátu v jednotlivých věkových obdobích.

16. Problematika orgánových soustav v dětství a dospívání

Anatomické a fyziologické zvláštnosti soustavy trávicí, dýchací, vylučovací a pohlavní.

17. Problematika oběhového a imunitního systému v dětství a dospívání

Fetální krevní oběh, adaptace krevního oběhu po narození, změny fyziologických hodnot srdeční frekvence, tlaku krevního, hematologických hodnot, novorozenecká žloutenka, zvláštnosti imunitního systému v dětství.

18. Problematika nervového, smyslového a endokrinního systému v dětství a dospívání

Hormonální ovlivnění růstu, účinky jednotlivých hormonů, juvenilní diabetes mellitus, poruchy smyslového vnímání v dětství, vývoj neuro regulačních mechanismů.

19. Hygiena a epidemiologie. Epidemiologie infekčních nemocí

Vymezení základních pojmů. Systém orgánů ochrany veřejného zdraví. Epidemiologická situace v ČR ve srovnání s ostatními zeměmi. Infekce, infekční a epidemiologický proces formy výskytu. Očkování, očkovací látky, techniky očkování. Epidemiologická opatření zaměřená na eliminaci zdroje nákazy a přerušování cesty přenosu. Epidemiologická opatření zaměřená na zvýšení odolnosti populace. Infekční choroby související se sociálním prostředím, migrací a cestovním ruchem.

20. Vybraná infekční onemocnění v rámci pedagogického procesu

Příklady Alimentární nákazy (salmonelóza, kampylobakteriíza, průjmová onemocnění vyvolaná *Escherichia coli*). Sexuálně přenosné choroby (STD) – (HIV/AIDS, kapavka, syfilis, trichomoniáza, genitální herpes, atd.) Respirační infekce. Zoonózy (vzteklina, tularémie, toxoplasmóza). Infekce přenášené členovci (klíšťová encefalitida, Lymeská borelióza). Parazitární onemocnění (roup dětský, škrkavka, veš dětská) Dětská exatémová onemocnění. Infekce kůže a sliznic (svrab, kandidóza, dermatomykózy).

– původce, cesta přenosu, preventivní opatření.

Učitelství výchovy ke zdraví pro 2. stupeň základních škol

Státní závěrečná zkouška z VÝCHOVY KE ZDRAVÍ S DIDAKTIKOU

INSTITUCIONÁLNÍ AKREDITACE

OKRUH DISCIPLÍN PSYCHO-SOCIÁLNÍCH

1. Pojetí psychoterapie, individuální a skupinová psychoterapie

Vymezení, definice a cíle psychoterapie. Charakteristika individuálního a skupinového přístupu v psychoterapii, typy terapeutických skupin, vývoj terapeutické skupiny a skupinová dynamika. Terapeutická komunita. Účinné společné faktory v psychoterapii, Hawthornský efekt.

2. Přehled základních směrů v psychoterapii - existenciální a humanistická psychoterapie

Existenciální analýza a logoterapie, V. E. Frankl a jeho teorie hodnot, pojetí smyslu života, existenciální frustrace. C. Rogers a jeho přístup k terapii. A. Maslow a jeho teorie potřeb.

3. Přehled základních směrů v psychoterapii - hlubinná psychoterapie a transakční analýza

Charakteristika terapeutických směrů - psychoanalýza Sigmunda Freuda, psychoterapie Alfreda Adlera, psychoterapeutický přístup C. G. Junga. Podobnosti a rozdílnosti terapeutických přístupů. Erik Berne - stavy ega, transakce a životní scénáře, motivace z pohledu transakční analýzy, význam transakční analýzy pro komunikaci a zvládání zátěžových situací.

4. Duševní hygiena a komplexní pohled na člověka

Vymezení pojmu a význam duševní hygieny. Bio-psycho-sociálně-duchovní (komplexní) přístup k člověku, zvládání náročných životních situací - stres, stresor, zvyšování odolnosti vůči stresu, důsledky dlouhodobého stresu (kognitivní, emoční, sociální). Syndrom vyhoření. Prevence vůči stresu a syndromu vyhoření.

5. Význam agrese v životě člověka

Definice agrese, příbuzné pojmy (hostilita, násilí), druhy agrese (fyzická, verbální, neverbální, přímá, nepřímá aj.), příčiny agrese (ekonomické, politické, sociální a kulturní, vliv prostředí, individuální), výskyt agrese.

6. Možnosti ovlivnění agresivního chování

Využití základních technik, které se mohou použít k zastavení nebo zeslabení agresivního chování - rozhovor, hledání příčin, odměny a tresty, rozvíjení sociálních dovedností, farmakoterapie, psychoterapie a další.

7. Vliv šikany na osobnost jedince a skupinu, možnosti řešení šikany a její prevence

Definice šikany, příčiny šikany, druhy šikany, signály šikany, fáze šikany. Chování účastníků šikany, postupy při řešení šikany, prevence šikany na úrovni společnosti, školy a třídy.

8. Psychologie zdraví a pozitivní psychologie

Vymezení a předmět, zdraví a nemoc (rovina biologická, psychická a sociální), psychologické faktory zdraví a nemoci, životní styl a sociální opora. Biopsychosociální model nemoci. Východiska pozitivní psychologie, naděje, radost, odpuštění.

9. Psychosomatické hledisko v pohledu na zdraví a nemoc

Vymezení psychosomatiky, současné pojetí. Bio-psycho-sociálně-duchovní přístup ke zdraví a nemoci. Vliv situačních faktorů na zdraví a nemoc: sociální opora (definice; makroúroveň, mezoúroveň, mikroúroveň; poskytovaná a přijímaná; očekávaná aj).

10. Některé psychické problémy a poruchy adaptace u dětí předškolního i školního věku

Problematika psychické deprivace - definice, typy deprivace, podmínky vzniku, následky, deprivací syndrom. Náhradní rodinná péče – definice, systém.

11. Některé psychické problémy a poruchy adaptace u dětí předškolního i školního věku

Neurotické obtíže v dětském věku – definice neuróz, příčiny vzniku. Emoční poruchy v dětství, přístup k dětem trpícím neuroticismem. Syndrom hyperaktivity – projevy, příčiny vzniku, výchovné postupy.

12. Současné společenské systémy. Rodinná kultura, tradice a hodnoty, které formují rodinu.

Rodina, manželství, příbuzenství, rod, klan, kmen, stát, občanská společnost, etnikum, etnicita, národ. Proměny podoby rodin, rodinného chování. Rodinná síť. Socializace, socializační činitelé v rodině. Oslabování funkcí rodiny. Krize v rodině.

13. Dobře fungující rodina

Komunikace v rodině. Partnerství. Rodičovství, rodičovská zodpovědnost. Vyživovací povinnost. Problematika práv dítěte. Hlavní myšlenky „pozitivního rodičovství“.

14. Rodinná politika

Vymezení, pojetí rodinné politiky. Cíle rodinné politiky. Obecné teorie rodiny. Ekonomika a provoz rodiny. Zadlužení rodin. Chudoba v rodině. Systémy podpory rodin.

15. Sociálně-právní ochrana dětí.

Pojem. Orgány sociálně-právní ochrany dětí. Legislativní normy upravující OSPOD. Péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost. Poradenství pro rodiny s dětmi. Náhradní rodinná péče.

16. Komunikační systémy z antropologického hlediska. Formy náboženství z pohledu kulturně-sociálního

Jazyky, význam znaků a symbolů. Hlavní druhy monoteistických náboženství, animismus, polyteismus, šamanství, magie, mytologie, rituál, kult a tabu.

17. Ústavní právo. Listina základních práv a svobod

Charakteristika ústavního pořádku, jeho obsah a význam; systematika Ústavy ČR; moc zákonodárná (základní charakteristika); moc výkonná (základní charakteristika); moc soudní (základní charakteristika); základy územní samosprávy.

Systematika Listiny základních práv a svobod, vlastnosti základních lidských práv; význam a obsah vybraných základních práv: právo na život, právo na zachování lidské důstojnosti (nedotknutelnost osoby, ochrana osobnosti); právo na ochranu zdraví.

18. Trestní právo I.

Význam v systému práva, právní úprava, základní pojmy: pachatel, trestný čin (přečin, zločin), zavinění (úmysl, nedbalost), charakteristika vybraných skutkových podstat (subjekt – pachatel, objekt – co je skutkovou podstatou chráněno, jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty): šíření nakažlivé lidské nemoci, pohlavní zneužití, soulož mezi příbuznými, ohrožení pod vlivem návykové látky, nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou nebo psychotropní látku.

19. Trestní právo II.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže: definice pojmu mládež, provinění, odpovědnost mladistvého, kategorie opatření ukládaných mladistvým, charakteristika jednotlivých kategorií (výchovná, ochranná, trestní), práva mladistvého v řízení.

20. Správa školství

Zařazení v systému práva, prameny, obsah, základní cíle, práva žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, praktické problémy při aplikaci, povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků, praktické problémy při aplikaci, bezpečnost a ochrana zdraví ve školách, školní řád, výchovná opatření (podmínky zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví ve školách, charakteristika základních vnitřních dokumentů školy, výchovná opatření – problematika trestání žáků: praktické problémy při aplikaci výchovných opatření).